

Skånska
Almhaga testar

ogräs- roboten Ekobot

i större skala
i lökproduktion

Mångsidig såbäddsberedning i världsklass

0,00% ränta

via Väderstad Finans fram till den 30/9 2021

Med en dubbel 12 mm efterharv uppnås en enastående avjämning av såbädden. Efterharvsstrukturen har många inställningsmöjligheter.

Control-funktionen gör det möjligt att justera arbetsdjupet från hytten under gång. Stor tydliga skala visar inställt arbetsdjup.

VÄDERSTAD

NZ Aggressive
www.vaderstad.com

TUBE 150

SPARA ENERGI REDAN NU byt till marknadens snålaste tyskproducerade LED-lysrör!

- Agera och minska dina el-kostnader inför vintern
- 80 procent minskad el-förbrukning jämfört med vanligt lysrör
- Leverans inom en vecka från beställning

För
beställning ring
070-799 18 68

Användningsområden

Kvalitativt LED-LYSÖR Made in Germany, återvinningsbart upp till 90%:

- För alla industriområden som produktions-, logistik, lager- och utställningshallar
- Kontor, skolor, hotell
- Offentliga byggnader, parkeringshus, handelsplatser

Produktfördelar

Högsta kvalitet med maximal energibesparing:

- Upp till 80% energibesparing
- Lägsta koldioxidavtryck på marknaden, minskat koldioxidutsläpp med 75%
- Lång livslängd >50.000 timmar
- Samsung LEDs
- Enkelt utbyte
- Direkt montering för armaturer med KVG genom att byta lampa och glimtändare
- För armaturer med EVG kan GLT TUBE endast installeras av kvalificerade fackmän
- Omställning som hyra, köp eller leasing möjlig

Kommande nummer 2022

Ekoweb.nu nr 6 2022

Sista materialdag: **26 september**Utgivningsdag: **13 oktober**

Upplaga: 70 000 ex.

Tryck: Bold Printing

Ansvarig utgivare och redaktör

Olle Ryegård: 0707-99 18 68

olle@agroide.se

Grafisk formgivning

Sofia Arntell

BOKA**SLÄTTE EKO** DAG**20 JUNI
2023**

Vilken energi skall vi producera på åkern?

Hur utnyttjar man möjligheterna med den svenska åkermarken på bästa sätt? Vilken form av energi skall man producera? I dagsläget har man satsat stort i Sverige på HVO, etanolvete och biogas. Är det verkligen rätt väg att gå? Kan dessa system i stället hålla kvar oss i höga mat- och energipriser med inflation och hög ränta som följd?

Det är bara att inse att Sverige och övriga EU är beroende av billig energi för att samhället skall fungera. Detta gäller även för det moderna lantbruket där det går åt enorma mängder energi för att producera handelsgödsel och insatsvaror och för att kunna köra de olika maskinerna på gården. Att kunna bli självförsörjande på energi är därför drömmen för många lantbrukare. Man kanske även skulle kunna producera sitt eget kväve-gödselmedel från luften?

EL-ENERGI PÅ ÅKERN?

Idag används stora arealer av åkermark i världen till energiproduktion. I USA är det enorma majsarealer som går åt till etanolproduktion, i Sverige odlas etanolvete och i Tyskland odlas majs för biogasproduktion. Men är dessa system verkligen energieffektiva? I många länder används upp till 30 procent av den bästa åkerarealen till energiproduktion genom att odla grödor. Det finns många fördelar med dessa energiproduktioner, där de två största är att de är matreserver och att de går att lagra. Men är verkligen etanol, HVO eller biogas de mest effektiva systemen att ta fram framtidens drivmedel till fordon på? Övriga fordonsindustrin i världen verkar ju ha gjort ett annat val. Hur räknar de? Borde man kanske som lantbrukare satsa mer på att bli självförsörjande på el redan nu och sedan kunna sälja överskottet med en bra vinst?

100 GÅNGER LÄNGRE MED BILEN MED SOLCELLER

Jag tänker så här. En normal el-bil drar cirka 1,5 till 2 kWh/mil. På ett hektar med sol-

celler i Östergötland kan man årligen producera drygt 1 GWh per år. Det motsvarar 1000 000 kWh. Om en elbil drar 2 kWh per mil så kan man alltså köra 500 000 mil per solcellshektar.

Om man istället producerar vete till etanol på dessa jordar i Östergötland så får man ca 10 000 kilo vete per hektar i snitt per år. Av detta kan man tillverka cirka 4000 liter etanol per hektar. Om en etanolbil drar cirka 0,8 liter per mil så motsvarar det en sträcka på 5000 mil per etanolhektar. Nu är ju etanolen bara en del av det som utvinns av vetet i en etanolfabrik, men effektivitetsskillnaden är slående. Omräknat till mil så kommer man alltså ca 100 gånger längre på ett hektar med solceller jämfört med ett hektar etanolvete på åkermarken. Elen går ju också att utnyttja till fler saker än att ta sig fram på gården och för övriga samhället.

EN PROCENT SOLCELLER PÅ ÅKERMARKEN?

Poängen är inte att all åkermark skall bli solceller utan mer att man inte skall vara rädd för att idag ändra en del av energiproduktionen på åkermarken till effektivare system som inte kräver massor av insatsmedel för att ge energi. Det gör tyvärr HVO, etanolvete och biogasproduktion och här konkurrerar inte solcellerna alls om dessa resurser och insatsmedel för att skapa energi. Snarare gör det att mindre av dessa insatsmedel används och att vi minskar vårt beroende. Genom att vara med om att skapa ett energi-

överskott i Sverige så kommer vi också skapa ett konkurrenskraftigt lantbruk.

BARA EN LITEN DEL AV FRAMTIDEN

Tittar man på den energikris som nu uppkommit har varken etanol, HVO eller biogas räddat oss. Anledningen är enkel. Dessa system är för energiineffektiva och systemen är bara "parenteser" i den framtida energiförsörjningen. Systemen kräver för mycket energi i form av olika insatsmedel för att rulla runt. Dessutom skapar de massor av spillvärme i förbränningsmotorerna, drygt 65 procent, något som kanske borde beaktas mer. Tror faktiskt inte att det är framtiden att åka runt med en värmekamin i bilen, traktorn eller tröskan. Den energin vill man nog ha att köra med.

Ja, lantbruket har här möjligheten att i mycket hög grad kunna påverka vilka el- och energipriser vi i framtiden kommer att ha i Sverige, beroende på vilka val man gör i "energiodlingen" och markanvändningarna på gårdarna. En stark energimaktfaktor med massor av möjligheter!

REDAKTÖR OCH ANSVARIG
UTGIVARE TIDNINGEN EKOWEB

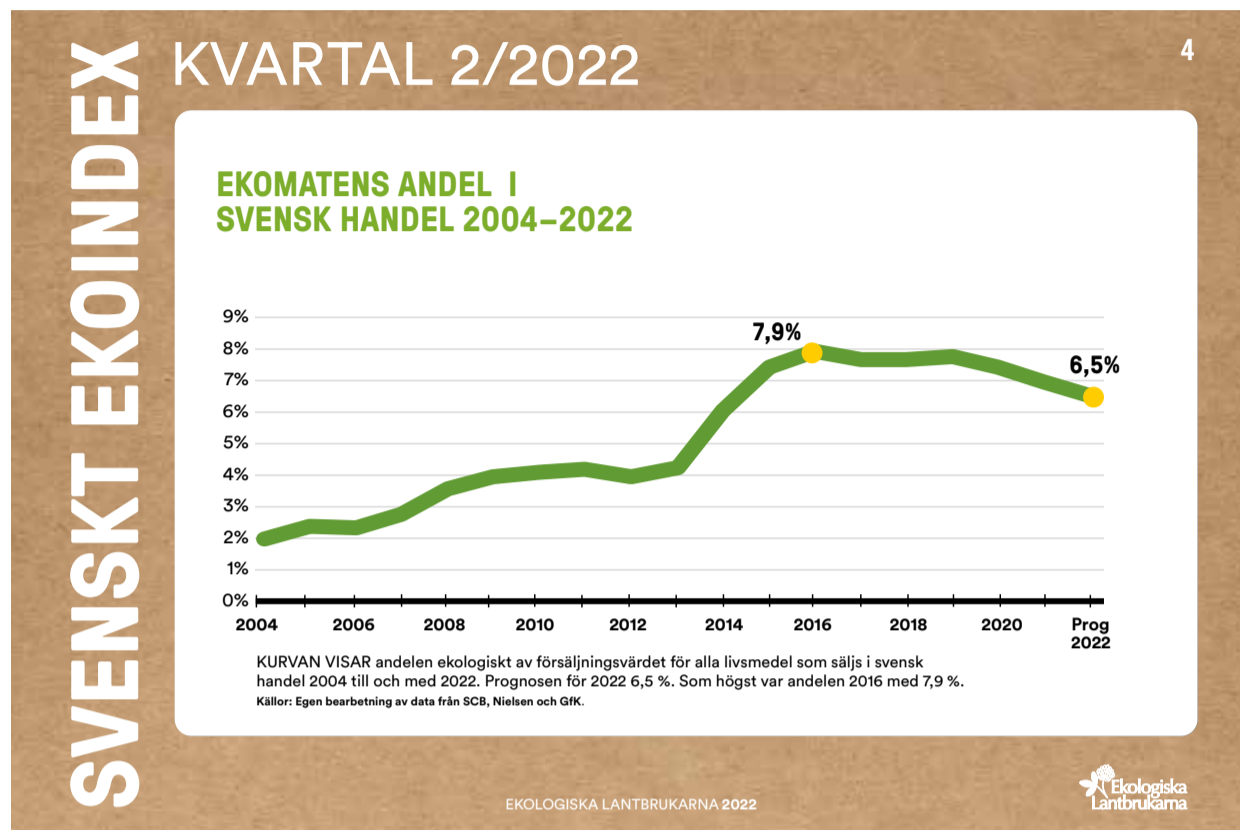

VILL DU RADHACKA HELA FÄLTET?

Vi har produkterna som gör jobbet!
Kontakta oss så berättar vi mera

Ekologiska Lantbrukarna:

Ännu ett dystert kvartal för den ekologiska maten

Svensk dagligvaruhandeln indikerar på att prisökningarna inte slått fullt ut ännu i butik och att de under de kommande sex månaderna för 2022 kommer vara det dubbla, cirka 10 procent. Det gör det bli ändå kärvare att sälja "dyrare" ekologiska livsmedel, som Ekoindex 2, 2022, redan visat på i sin analys för första halvåret. Ekoweb bedömer dock här situationen betydligt allvarligare än Ekologiska Lantbrukarna gör i sin analys. Ekoweb beräknar att eko-andelen kommer landa på cirka 5,5-6 procent för 2022 beräknat på värde, en andelsminskning med närmare 15-20 procent på ett enda år i svensk dagligvaruhandel. Även försäljningsvolymerna kommer minska med drygt 10 procent, mest för mejeri och spannmålsbaserade produkter. Eko-andelstappet är drivet av både prishöjningar på livsmedel där eko inte hänger med upp och på minskade försäljningsvolymerna i butik.

Trots kraftiga prishöjningar på livsmedel sjönk försäljningsvärdet för ekologisk mat under kvartal 2 2022. Priserna på mat steg kraftigt under andra kvartalet i år. Det påverkar också utfallet i Svenskt Ekoindex som baserar sig på försäljningsvärde.

Totalt under andra kvartalet 2022 ökade butikerna försäljningen av livsmedel med 5,0 procent i kronor räknat. Uppgången förklaras i sin helhet av höjda priser. Volymerna minskade med 5 till 10 procent. Men återigen var det stor skillnad i hur försäljningen av ekologisk mat gick jämfört med konventionell. Trots en kraftig prisuppgång också på ekologiska livsmedel minskade det totala försäljningsvärdet för ekologiskt med 1,5 procent under det andra kvartalet jämfört med samma kvartal 2021.

Det betyder att volymerna såld ekologisk mat minskade markant, troligen mellan 5 och 10 procent under det andra kvartalet. Också den konventionella matens volymer kan ha minskat något, men i så fall relativt blygsamt. Effekten på totalen är att andelen ekologiskt fortsatte att sjunka under kvartal 2. Prognosen för helåret är att ekoandelen kommer att landa på 6,5 procent, en nedgång jämfört med 2021 då andelen ekologisk var 7,0 procent.

Ekologiskt tappar i alla kategorier i samtliga produktkategorier har de ekologiska alternativen haft en sämre utveckling än konventionella. Minst är skillnaden i frukt- och grönt respektive kött. Stört är skillnaden för spannmålsbaserade produkter där försäljningen av konventionellt under kvartal 2 ökade i värde med 9,4 procent jämfört med samma kvartal 2021. De ekologiska spannmålsbaserade produkterna minskade samtidigt sitt försäljningsvärde med 8,8 procent. De konventionella

Låt solen sänka dina elkostnader

Anlita en specialist på solcellsanläggningar för lantbruk och industri

Med europatillverkade paneler, anpassade efter svenska förhållanden, och egna installatörer sköter vi hela kedjan från sol till el. Underhållsfritt och snabb payofftid.

Hör av dig så berättar jag mer!
0512-78 28 78

0512-78 28 78
www.dynami.se

i dagligvaruhandeln

mejeriprodukterna ökade i försäljning med 7,1 procent och de ekologiska minskade med 5,1 procent. Andelen av all mejeriförsäljning som var ekologisk sjönk från 5,4 procent första kvartalet 2021 till 4,8 procent under samma kvartal 2022.

Källa: Ekologiska Lantbrukarna, Ekoindex kvartal 2 2022, finansierat av Jordbruksverket

”Många tror nog att ekomaten är mycket dyrare, men som aktuella siffror visar så är det inte så stor skillnad mellan eko och konventionellt längre. Med bara någon krona extra kan du stötta en matproduktion som driver omställning till ett lantbruk som är bättre för miljö och hälsa”

Ida Lind, Expert marknad och hållbarhet, ekologiska lantbrukarna.

Organisk gödning?
Kontakta oss för offert!

Investera i din jord

6 skäl att välja svensk fjäderfågödsel:

- Innehåller alla näringsämnen (förutom N, P och K – även makro- och mikronäringsämnen).
- Sänker kostnaderna jämfört med handelsgödsel.
- Höjer långsiktigt multhalten i jorden.
- Funkar för KRAV, ekologisk och konventionell odling.
- Mindre torkkänslig jord.
- Bördigare jord.

eköNATUR
www.ekonatur.se

EKO
-UTSÄDE

Etana

med stinksot & dvärgstinksot tolerans!

Höstvete med god stabil avkastning, hög motståndskraft mot gulrost och hög vinterhärdighet. Ett kvarnvete med mycket fina bakningsegenskaper!

www.scandinavianseed.se

Hallå där:

Fredrik Olsson, expert LED-belysning

Ekoweb har fått möjligheten att prata med Fredrik Olsson, Nordisk försäljningsansvarig på German Led Tech, om hur man kan minska förbrukningen av el på en gård genom att välja rätt utrustning för belysning. Det finns stora pengar att spara genom att byta ut gamla lysrör till LED-lysror. Det skiljer mycket i energieffektivitet och livslängd. German Led Tech är ett av Europas ledande företag när det gäller tillverkning och utveckling av LED-lysror och företaget har flertalet världspatent. German Led Tech har sitt huvudkontor i Schweiz.

Om man jämför LED teknik med gamla vanliga lysrör – vad är den största skillnaden?

Den största skillnaden är förbrukningen. Man kan spara mellan 50 och 80 procent direkt bara genom att byta till LED, om man väljer en produkt med hög kvalitet. De gamla

lysroren håller nu på att fasas ut och tillverkningen av dessa upphör 2023.

Vad skall man tänka på när man väljer LED-lysror?

Det är stor skillnad mellan olika LED-lysroers energieffektivitet och livslängd. Många LED-lysror av sämre kvalitet håller samma tid som ett normalt lysrör gör medan ett med hög kvalitet ofta har en livslängd som är två till tre gånger längre dvs. minst fem år. Livslängden beror självklart också på antalet timmar lysröret är tänd.

Varför är vissa LED-lysror energieffektivare?

Det beror på vilka komponenter man använder i lysroren. Plast kontra keramik eller ädelmetaller tex. Precis som när man köper en skruvdragare eller bil så finns bättre och sämre produkter där effektivitet och livslängd skiljer sig. Med högkvalitativa komponenter bildas det mindre värmeförluster i lysröret och det gör att mindre energi går åt och energieffektiviteten ökar. Med värme åldras också LED-lysroret snabbare eftersom många av komponenterna är känsliga för hög värme. Detta förkortar också brinntiden.

Vad består Era LED-lysror av?

Vi har satsat på att vara bäst i klassen och har arbetat mycket med energieffektivitet och hållbarhet. Våra LED-lysror består bland annat av keramik, guld, silver och aluminium. Vi fokuserar också mycket på hållbarhet och 90 procent av lysröret återvinns efter användning och blir till nya lysror.

Hur mycket kan man spara på en gård per år?

Med dagens prisläge på energi så är det mycket. Ofta kan man räkna hem investeringen av LED-lampor på två år och då håller de ytterligare minst tre år om man väljer våra produkter. Tittar man i pengar på en gård med ett antal hundra lysror som är tända 12 till 15 timmar per dygn så blir det snabbt 50 000 till 100 000 kr i energibesparing på ett år.

Är det i något fall du inte rekommenderar LED-lampor?

Ja, om man behöver värme för att tex vatten inte skall frysa. Eftersom LED-lysror avger minimalt med värme så är det viktigt att tänka på det när man byter ut lysroren till LED-lysror i alla utrymmen.

T.A. Maskin AB

- Service och reservdelar

• Case • JCB • Väderstad • Pöttinger • Reservdelar

i samarbete med Traktor Nord AB

Beställ dina
delar av oss!

Ring och boka!
0151-137 37
eller besök oss i
Vingåker!

Återförsäljare
för Blundstone!

Vi kan våra märken!

Ta befälet över din energikostnad, montera själv enkelt din solcellsanläggning i höst!

Blir det pengar över i år? Den bästa investeringen du kan göra just nu och för framtiden är solceller. Återbetalningstiden är cirka 5* år och beräknad livslängd 30 år. Detta kan bli ditt lönsammaste höstprojekt någonsin. Färdiga paket för snabb leverans och egen montering. Det är inte svårt – vi guidar dig!

15 kW

- 1 st Solis 15 kW växelriktare
- 36 st Longi 410 W paneler
- Takmontage (tegel/betong/plåt)
- Årsproduktion: 13 824 kWh (ROI ca 5,2år*)

Pris: 134.995 kr + moms och frakt

29,5 kW

- 1 st Solis 50 kW växelriktare
- 72 st Longi 410 W paneler
- Takmontage (tegel/betong/plåt)
- Årsproduktion: 27 554 kWh (ROI ca 5 år*)

Pris: 259.500 kr + moms och frakt

Gör det själv-paket för direkt leverans!

Med reservation för slutförsäljning

59 kW

- 2 st Solis 50 kW växelriktare
- 1 st Solis Export Manager 5G
- 144 st Longi 410 W paneler
- Takmontage (tegel/betong/plåt)
- Årsproduktion: 55 110 kWh (ROI ca 4,8 år*)

Pris: 498.500 kr + moms och frakt

Markanläggning från 100 kW och uppåt

- Egen montering eller nyckelfärdig lösning
- Pris: Kontakta oss för offert

Elinstallation och montering ingår ej.

Markadens billigaste, smartaste och snabbaste sätt att få solceller. Vågar du vänta?

KONTAKTA OSS:

0510-140 00

info@extendedenergi.se

www.extendedenergi.se

*Baserat på dagens elpriser. Med reservation för slutförsäljning samt prisförändringar.

Montera din egen solcellsanläggning snabbt och enkelt. Vi kan även optimera och skräddarsy din egen lösning. Support: Vi guidar dig genom monteringen. Att få din egen solcellsanläggning i drift har aldrig varit snabbare och enklare!

- Kan monteras på plåt, tegel, betong eller mark.
- Vi jobbar med marknadens mest kända varumärken.
- 12 års garanti på solcellen och 10 år på växelriktaren.
- All elinstallation ska genomföras av behörig elektriker.

Skånska Almhaga testar ogräsroboten Ekobot i större skala i lökproduktion

Robin sitter i fält och programmerar in hur roboten skall arbeta. Här reglerar och styr han hur snabbt och ofta den skall köra, vad som är ogräs, hur nära den skall rensa från lökraden, hur djupt den skall bearbeta, var den skall ladda och var den skall köra på fältet. Modernt lantbruk som kräver mycket kunskaper om både biologi, mekanik och IT.

En av Sveriges största lökproducenter, Almhaga, testar sedan två år tillbaka den svensktutvecklade ogräsroboten Ekobot på 3 av sina drygt 300 hektar med lök. Detta för att kunna öka skörden och minska användningen av bekämpningsmedel

Företaget Almhaga drivs av Mattias Pettersson med familj. Företaget är beläget på Haga gård, mycket vackert beläget strax utanför Höllviken i södra Skåne. Största produkten på Almhaga är gul lök, men man odlar även röd-, vit-, och schalottenlök som levereras till de stora detaljhandelskedjorna i Sverige.

FRÅN FRÖ TILL PÅSE I BUTIK

Almhaga driver lökodlingarna konventionellt och på gården packas och sorteras allt som odlas av företaget. Även ekologisk lök packas men den löken odlas på andra gårdar. Utöver den egna odlingen importeras och packas även en del från Holland under vissa perioder på året. Marken som man odlar lök på arrenderas mestadels och man rullar runt växtföljden på en areal på mer än 2000 hektar.

– Det är ett stort jobb att få ihop rätt bevattning areal att arrendera för löken årligen. Vi odlar löken på allt från lättare jordar till lättleror och vill helst inte återkomma oftare än vart 5:e år. Bevattning är ett måste för att odlingen skall fungera, säger Axel

Isaksson, ansvarig för lantbruksdelen och odlingarna på Almhaga.

GUL LÖK STÖRSTA PRODUKTEN

På Almhaga sår man de gula lökarna i sju rader åt gången med cirka 22–24 lökar per radmeter.

– Våra största utmaningar i lökodlingarna är ogräs och svamp. Tar dessa överhanden så halveras skörden snabbt. Det får inte ske, säger Axel.

När det gäller ogräs så är det ett flertal örtogräs som ställer till ordentligt med bekymmer och tar skörd. Löken konkurrerar mycket dåligt mot ogräs och det är något man måste jobba med hela tiden. På gården använder man sig av mekanisk och kemisk bekämpning, men man är även tvingad att handrensa en del besvärliga ogräs.

– Alla de fält vi har lök på har sina specifika problemogräs. Men det finns ju några ogräs som vi har mer problem med än andra. De är baldersbrå och åkerviol som kan bli stora som buskar, men också trampört, målla och nattskatta. Dessa vill vi få bort plus lite till, säger Axel.

EKOBOT BÖRJADE 2021

Försöken med mekanisk ogräsbekämpning med Ekobot började 2021 på Almhaga och under 2022 har man testat systemet i större skala på totalt cirka 3 hektar.

– Vi blev intresserad av Ekobot för vi tror det är en del av framtiden med mekaniska ogräsrobotar. Den kemiska behandlingen är viktig för oss, men vi har också

sett i odlingen att sprutmedlen vi använder sätter tillbaka tillväxten på löken. Det verkar också som att vissa sprutmedel gör att plantorna blir känsligare för bladmögel som tar mycket skörd vid oss. Så en minskad användning av kem är något vi hela tiden arbetar med. Här kan Ekobot helt klart vara ett av flera framtida mekaniska alternativ för oss, säger Axel.

Under hösten 2022 kommer HIR Skåne utvärdera skillnaderna mellan skörd där man använt Ekobot och där man kört som vanligt.

ÖNSKEMÅL OM HÖGRE SKÖRD

Att kunna få en högre jämnare lökskörd är målet på Almhaga men även att vara i framkant med utvecklingen av odlingen. Färre godkända bekämpningsmedel på marknaden innebär att man måste titta på alternativ med mekanisk ogräsbekämpning.

– Vi började testa maskinen i fjol och det finns mycket kvar att göra och utveckla för att vi skall vara helt nöjda i vår produktion. Men maskinen har intrimrats och testerna i år visar på betydligt bättre resultat än ifjol så jag är hoppfull för framtiden, säger Axel.

På Almhaga går det använda Ekobot i drygt 40 dagar av odlingsårsongen, vilket är knappt hälften av den tid det tar att få fram grödan. Det innebär drygt 12–13 ogräsrrensade överfarter om man kör var tredje dag.

– Vi vill inte köra i löken efter att den är högre än 15–20 cm. Då får vi för stora mekaniska skador som kan vara inkörsportar till sjukdomar, säger Axel.

NÄRMARE, OFTARE OCH DJUPARE

Utvecklingen av Ekobot är inne i ett intensivt läge och nu finjusteras den för körning i lök.

– Vi har sju kameror som läser av och dekreterar ogräsen. Detta kan göras när ogräsen är 1–2 mm höga. Vi hjälper styrenheten, datorn, att känna igen vad som är ogräs och skall bekämpas och vad som skall sparas i form av huvudgröda, säger Robin Andersson, Ekobot.

Från och med att kameran läser av och upptäcker ett ogräs tar det 60 millisekunder innan redskapet skickas ut och hackar bort det. Roboten körs med en hastighet av cirka 15 cm i sekunden och tanken är att en enhet skall kunna hantera cirka 10 hektar.

– Det vi nu testar är hur ofta maskinen behöver komma tillbaka för att vi skall få en bra ogräseffekt. Vid bästa ljusförhållande hackar maskinen bort cirka 80 procent av ogräsen varje gång. Ju större ogräsen är ju svårare är de att ta död på, så vi behöver nog komma tillbaka var 3:e dag för att vara nöjda just nu, säger Robin.

Det som också kan ställas in är hur nära lökraden man kan hacka utan att skada löken samt hur djupt ”hacken” går. Roboten går att använda från att löken kommit upp till att löken är cirka 4 blad stor och 15 cm hög. Lök anses vara en av de svåraste grödorna att bemästra med mekanisk ogräshantering så just därför sker försöken just på lök. Lyckas man med detta finns det stora pengar att tjäna för producenten.

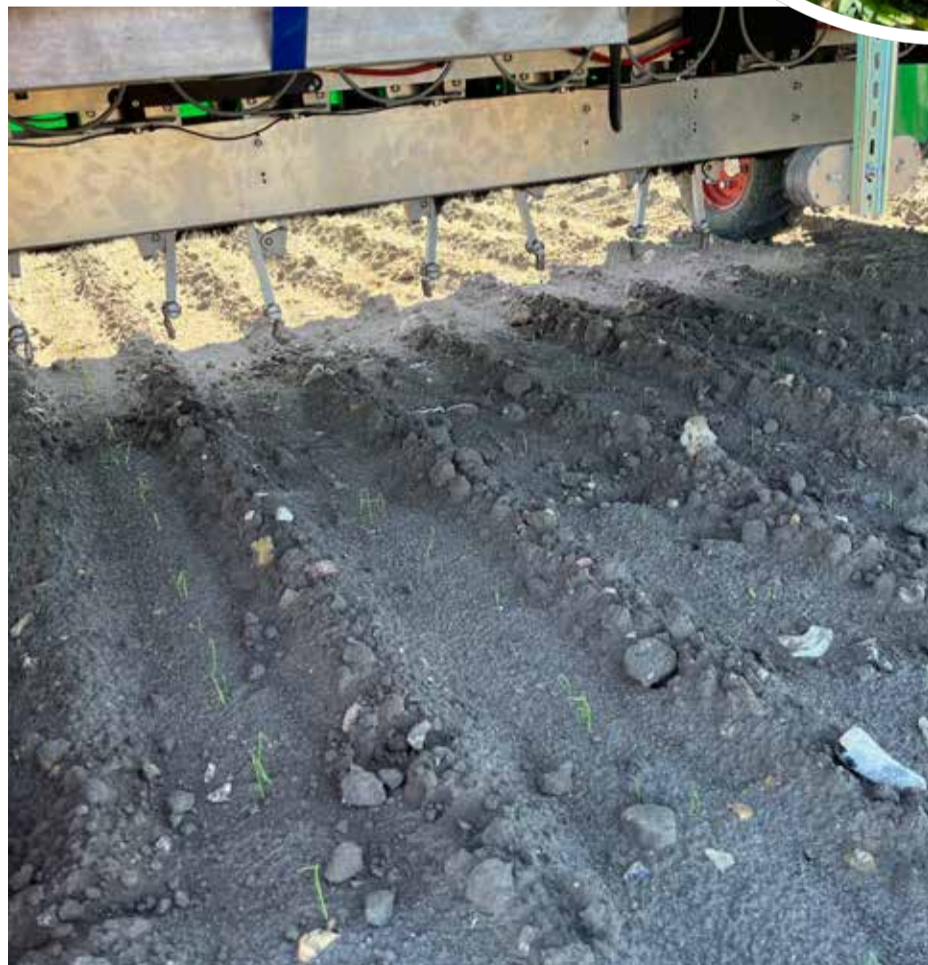
Kameran tar 30 bilder i sekunden och ogräsverktyget kan agera 6 ggr per sekund. Från och med att örtogräset är 1-2 mm så ser kameran det och det kan bekämpas. Ju mindre ogräsen är ju bättre effekt får man. Därför behöver maskinen ofta passera fält, lite samma taktik som blindharvning. Ogräsen får knappt synas.

Trampört är ett ogräs man har problem med på Almhaga. Det sprider ut sig och tar mycket näring och ljus.

Just nu testas olika hastigheter och hur ofta roboten behöver passera lökraden för att göra ett fullgott jobb. Även gör man tester med att kunna ogräsbekämpa närmare raden för att komma åt ogräs som kryper in och skyddar sig i raden. Dvs minimera den hackade ytan och få bort ett ogräs som trampört.

Löken konkurrerar dåligt med ogräs och i de tester som man nu utför ser man att roboten nog behöver passera fältet var tredje dag för att ogräsen inte skall bli för stora. Ungefär som en vanlig blindharvning. Nu testas också en gåsfot på maskinen för att kunna köra mellan raderna.

Axel Isaksson, odlingsansvarig Almhaga, är nöjd med hur löken utvecklats. Årets skörd kommer att starta runt den 1 september och då vill han att löken skall vara cirka 65-70 mm i diameter. Ogräs och svampsjukdomar är det som begränsar skörden mest. Här hoppas han att Ekobot kan hjälpa till att öka skörden framöver.

Kraftig minskad eko-marknadsföring för tredje året i rad i dagligvaruhandeln

Nya siffror från det oberoende analysföretaget Matpriskollen visar att antalet riksannonserade kampanjer för ekologiska livsmedel i dagligvaruhandeln minskade kraftigt under första halvåret 2022. Det är tredje året i rad som detta sker och kedjorna visar nu tydligt att man inte vill driva den ekologiska livsmedelsförsäljningen i Sverige.

Försäljningen av ekologiska livsmedel går mycket trögt i Sverige. Kedjorna tappar eko-försäljningsvolym och eko-andelarna spås att falla kraftigt 2022. En anledning till tappet är dyrare priser, en annan är avsaknad av marknadsföring.

– Kampanjtrycket för ekologiska livsmedel fortsätter att minska med nästan 9 procent jämfört med samma period 2021. Sedan 2018 har antalet kampanjer minskat med en tredjedel. Det är en anmärkningsvärd stor minskning och det visar tydligt att kedjornas flyttat fokus från ekologiskt mot andra segment. Om man inte understöder försäljningen med marknadsföring och kampanjer så minskar försäljningen. Så funkar det inom dagligvaruhandeln, säger Ulf Mazur, VD matpriskollen.

COOP MINSKAR ORDENTLIGT PÅ EKO

Det är bara ICA maxi och ICA supermarket som ökar antalet ekologiska rikskampanjer.

Alla andra kedjor minskar sin eko-marknadsföring rejält.

– Att se att den ”gröna kedjan” Coop minska kampanjtrycket på ekologiska produkter med 16 procent, på det största butiksförmatet Coop, är anmärkningsvärt. Stora Coop gör fortfarande flest butikskampanjer med ett snitt av 5 erbjudanden per vecka hittills i år. Att City gross minskar marknadsföringen med hela 48 procent och uppstickarna Willys med 16 procent och Lidl med 36 procent är också anmärkningsvärt och förvånande. Mot strömmen går ICA maxi och ICA supermarket som ökar sin marknadsföring med 23 respektive 10 procent, säger Ulf Mazur.

KEDJORNA TVEKAR PÅ EKO:S FRAMTID

Coop har sedan flera år bytt eko-strategi och nu verkar det även som lågpriskedjorna växlat ned sina ambitioner och tvekar om den ekologiska livsmedelsförsäljningens framtid.

– Willys och Lidls kraftiga eko-satsningar ifjol har väntat till minskningar i år. Kanske slog de kampanjerna inte så väl ut, eller så är man i år mer fokuserade på att erbjuda billigare produkter eller billigare prispunkter och då väljer bort eko. Som alla kedjorna så analyserar man noga vad som ger bäst effekt vad gäller kundtillströmning och lönsamhet. Minskat kampanjtryck gagnar i alla fall inte den ekologiska försäljningen, säger Ulf Mazur.

PRISKÄNSLIGA KUNDER KÖPER MINDRE

En tuff framtid för ekologiska livsmedel väntar.

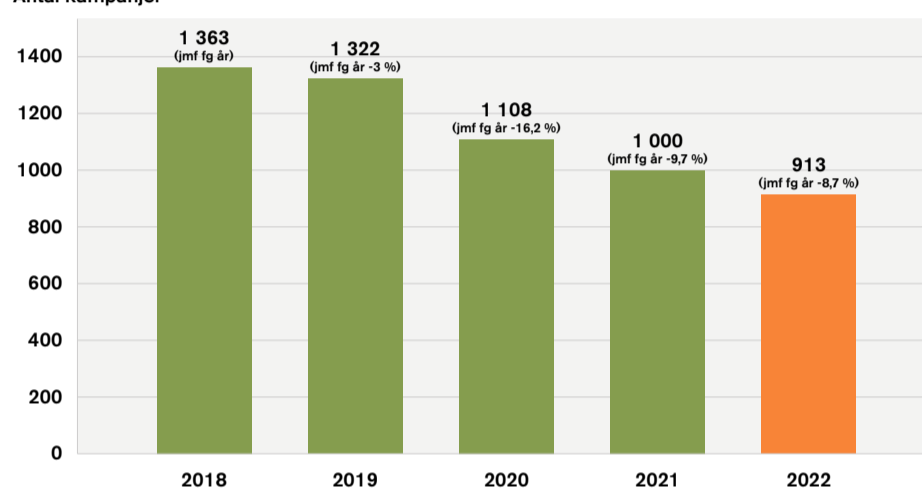
– Kunderna är nu mer priskänsliga och jag tror tyvärr att skenande livsmedelspriser inte kommer gynna dyrare produkter och den ekologiska livsmedelsförsäljningen framöver. Det kommer bli ett mycket tufft år för ekologisk i butik och trenden ser inte bra ut med de procentpåslag som branschen tillämpar för livsmedel. Ekologisk riskerar att prisa ut sig, säger Ulf Mazur. Och han tillägger att alla konsumenter som helst handlar ekologiskt kommer titta än mer efter eko-kampanjer och butiker som därför erbjuder detta kommer nog kunna locka många kunder. Alla har ju inte ebb i kassan. De allra flesta kan fortfarande välja vad de vill köpa.

Ulf Mazur, VD Matpriskollen.

Källa: Matpriskollen.se

Antal kampanjer

Kampanjtrycket på ekologiska rikskampanjer fortsätter minska. Kedjornas vilja att driva ekoförsäljningen minskar rejält. -9 % mot 2021.

Våra arrendeavtal ger dig mer betalt ju högre elpriset blir

Är det viktigt för dig som vill arrendera ut din mark till en solpark med ett arrendeavtal som är långsiktigt, tryggt och konkurrenskraftigt? Med våra avtal följer arrendet elprisets utveckling så att du får mer betalt ju högre elpriset blir.

Samtidigt har vi ett prisgolv vilket innebär att du alltid kan känna dig trygg – även när elpriset är riktigt lågt. Med EnergiEngagemang får du en seriös helhetslösning som ser till att processen drivs framåt och att projektet aldrig stannar i projekteringsfasen utan att solparken faktiskt byggs.

EnergiEngagemang

Nyfiken på vad som gäller för din mark?

Ring oss på 010-30 30 100 eller besök energiengagemang.se

Dags att flytta in igen!

Är du och dina djur redo för installationen? Vi erbjuder smarta foderlösningar och strategier för stallsäsongen. **Du vet väl att vi har ett fullsortiment till ekologisk produktion?**

För mer information, kontakta din säljare eller vår kundtjänst på 0771-111 222.

Utveckling & resultat för en hållbar framtid

 Lantmännen

Kvickfinn - Jordbearbetning och roto-gräsbekämpning

Köckerling Allrounder - Grund jordbearbetning med gåsfot

Cameleon - Sådd och radhackning med precision

Treffler - Ogräsharvning

lyckegård

Vi har råd och redskap för hela din växtföljd!

Ett effektivt och hållbart lantbruk kräver rätt typ av maskiner. Vi på Lyckegård har redskap från sådd till stubbearbetning och besitter stor kunskap inom hållbar odling. Upptäck vårt breda sortiment på www.lyckegard.com eller ta kontakt med oss, så berättar vi mer!

Just nu!
-20% på Treffler ogräsharvar i lager!
Kontakta
julia@lyckegard.com
0723772065

www.lyckegard.com - info@lyckegard.com - 0455 34 48 90

Stjernerunds gård, Askersund:

Mikroorganismer gav bättre luftkvalitet, högre äggproduktion och mer hönsgödsel

”Det som är slående när man kommer till en annan äggproducent är att deras hönsgödsel luktar hönsgödsel. Här hemma kan man gå förbi utan att reagera. Luktar mer som brunnen koskit”

MIKAEL GILBERTSSON
Stjernerunds gård

Tidigare var det aldrig någon risk att gödselhögen tog i elevatorn. Nu kommer gödselhögen gå hela vägen upp till elevatorn så man måste köra bort den härifrån. Tidigare flöt gödsel ut från plattan, nu stannar den på plattan.

Mikael drar sig inte för att gå och gräva i gödselhögen idag. Det luktar på ett helt annat sätt, framförallt mycket mindre. Flugorna har också försvunnit det är en helt annan rörelse i högen. Dessutom har man nu 30 procent mer gödsel.

Svampar- och bakterier från Frankrike halverar ammoniakhalten i värphönsstall, förbättrar produktionen av ägg och minskar lukt. Dessutom ökar mängden hönsgödsel med 30 procent på Stjernerunds gård utanför Askersund.

Anledningen att Stjernerunds gård började med Sobac, svampar och bakterier, för drygt två år sedan, är att man hade problem med höga ammoniakhalter och blöta golv i sina värphönsstallar. Ett problem som de flesta i värphönsbranschen delar. Halterna ville man minska för att få en bättre produktion och även hålla sig till de svenska lagkrav som finns för ammoniak i luften i stallarna.

– Vi har under lång tid arbetat med att förbättra vår produktion och luftkvalité i våra värphönsstallar. Vi gillar nya innovationer, biologi, teknik och maskiner och testar gärna nytt. Det gör att det är roligt att vara lantbrukare och det gör oss förhoppningsvis också intressantare som arbetsgivare. Här har vi hittat en ny spännande pusselbit som fungerar hos oss och som också förbättrar arbetsmiljön för våra medarbetare, säger Mikael Gilbertsson, Stjernerunds gård.

LYCKADE TESTER MED SOBAC

Innan man testade med Sobac på Stjernerunds gård räknade man på ett alternativ att torka golven och gödseln med värme producerade av luftvärmepumpar. Ett traditionellt sätt som fungerar om man vill minska ammoniakhalten i stallarna. Problemet är dock att det är en initial stor investering och att det därefter kostar i mycket drift och underhåll. Så Stjernerund tänkte annorlunda.

– Vi räknade på att ventilerade ut ammoniak och installera dyra luftvärmepumpar, som vi sedan skulle betala massor av pengar för att driva. Ammoniak och kväven vill vi ju självklart ha i gödseln och inte ventilerade ut. När vi hittade Sobac kände vi att vi ville försöka på den biologiska vägen och ha kvar det dyra kvävet i gödseln. Det som övertygade oss att testa var att det fungerade i Tyskland och Frankrike så det borde ju också fungera här, säger Mikael.

I de tyska och franska försöken har Sobac visat att man har mer än halverat ammoniakhalten när man sprider det i värpstallarna.

BÄTTRE LUFTKVALITET GER FÖRDELAR

För två år sedan började Stjernerunds gård därför att sprida Sobac, naturliga svampar och mikroorganismer, i sina värphönsstallar. Först genomförde man ett test under ett halvår som föll väl ut. Man blev förvånad över hur mycket luftkvaliteten förbättrades och att lukten minskade så mycket i stallarna.

– Vi har minskat vår ammoniakhalt i stallarna betydligt. Det gör massor för arbetsmiljön för både medarbetare och hönor. Lukten i stallarna, på gödselplattan och vid spridningen har också minskat betydligt. Framförallt luktar det kortare tid efter spridningen och lukten sätter sig mindre i arbetskläderna, säger Billy Gilbertsson, Stjernerunds gård.

Med förbättrad luftkvalitet så fick man andra fördelar på köpet. Bland annat minskade foderförbrukningen avsevärt.

– Vi har nu minskat vår foderförbrukning med cirka fem procent på grund av en bättre stallmiljö. Hönan är inte stressad och behöver inte äta extra för att kompensera för en dålig stallmiljö, säger Mikael.

Även andra saker händer när det blir torrare och bättre miljö i stallet som påverkar helhetsekonomi i äggproduktionen.

– För oss är både skalkvalitet och renhet väldigt viktigt. Ju bättre skalkvalitet och renare ägg vi har desto bättre betalt får vi för äggen. Så enkelt är det. Ett torrt klimat i stallet ger rena ägg. En bra och låg ammoniakhalt i stallet ger en friskare höna och ett finare ägg i slutändan, säger Billy Gilbertsson

MER GÖDSEL PÅ ÅKERN

Som en bonus i detta sparar man också kväve och får ut mer gödsel idag från stallarna.

– Det blir ungefär 30 procent mer gödsel nu. Det är nog samma mängd gödsel som går ut från stallet men den bryts inte ner på samma sätt när den lagras. Snarare växer högen vid lagringen och denna process fortsätter sedan ute på åkern. Det skall bli spännande att följa, säger Mikael Gilbertsson.

TEXT OCH BILD: OLLE RYEGÅRD

Ogräs mycket värdefulla för pollinerare

En ny engelsk studie visar att tre klassiska ogräs såsom stånds, vägtistel och åkertistel var betydligt mer attraktiva för pollinerare än 14 arter som vanligen används i blomsterrensor i England.

I studien fann man att antalet och artdiversiteten av blombesökande insekter i genomsnitt var dubbelt så hög för ogräsen som för arterna som rekommenderas för blomrensor. I en kompletterande litteraturstudie fann man ett liknande mönster både för blombesökande och växtätande insekter.

Källa: SLU Epok

USA: Stark tillväxt av eko-marknaden i världen fram till 2026

Världsmarknaden för ekologiska livsmedel spås växa med drygt 14 procent fram till 2026, enligt amerikanska analysföretaget ReporterLinker. Under 2021 växte världsmarknaden med 22 miljarder dollar från 227 miljarder dollar 2020 till 259 miljarder dollar, vilket motsvarar knappt 10 procent tillväxt.

En stark drivkraft till den kraftiga ekologiska marknadstillväxten för livsmedel

fram till 2026 är enligt "Organic Food Global Market Report 2022" de ökade hälsoproblem som kemiska bekämpningsmedel globalt skapar. Dessa problem gör att konsumenter blir mer hälsomedvetna och därför väljer ekologiska livsmedel i en större omfattning framöver. Enligt en FN-rapport så dör cirka 200 000 människor varje år på grund av toxiska effekter av bekämpningsmedel i livsmedel, så problemet är stort.

Källa: ReporterLinker "Organic Food Global Market Report 2022"

På Stjersund sprider man Sobac för hand i stallarna. Enkelt och på det gamla sättet. Med hink och handkraft, cirka 40 kilo per stall och vecka. Detta är inget stort merarbete och är lätt att få arbetarna och göra när deras arbetsmiljö blir så mycket bättre.

Mikael (tv), Billy och Christoffer (ej med på bild) driver tillsammans gårdarna Stjersund i Askersund och Mörby gård utanför Kumla. På gårdarna bedriver man äggproduktion, växtodling, nötköttproduktion och man har även en mycket fin och omtyckt gårdsbutik på Stjersunds gård.

”Högsta kvalitet på äggen är det som gäller!”

BILLY GILBERTSSON

När man sprider gödseln nu luktar det betydligt mindre än tidigare. Nu tror "Askersundaren" att det är några mjölkbönder som sprider gödsel. Det luktar inte så farligt och framförallt luktar det en kortare tid. Det luktar nu bara under spridningen.

Djupfrysta grönsaker, bär & frukter med fokus på ekologiskt
Ett svenskt familjeföretag sedan 1957 - www.magnihill.se

Gyllebo Gödning

Biofer 10-3-1

Biofer™
Maximerar din skörd

Ännu mer bang for the buck!

Nu med förhöjd pellets kvalitet. Vi har uppgraderat pelletsproduktionen och kan nu lova en bättre pellets som rinner smidigt genom såmaskinen.

SPANNMÅL

Brist på ekologisk spannmål ger höga priser

Lantmännen tror på normal-skörd av ekologisk spannmål, trots en besvärlig vår med torka och köld som tog hårt på höstvetete och höstrapsen. Skörden är snart färdig Skåne och en fjärdedel i Sverige totalt och efterfrågan och priserna är fortsatt höga för många av ekogrödorna.

– Skörden av ekologisk spannmål full gång och det är blandad kompot på det vi får in. I Skåne har vi en del malkorn och höstvetete som har för låga proteinhalter, men volymerna är bra, säger Adnan Zekovic, ansvarig för den ekologiska spannmålshandeln på Lantmännen Lantbruk.

Bristen på ekologisk spannmål i världen märks av. Efterfrågan är stor åtminstone på kort sikt. Framförallt är det närområdet Norge, Tyskland och England som nu letar efter ekologiska volymer som man tidi-

gare köpt från Ukraina eller Ryssland. Det gör att de ekologiska priserna håller sig väl uppe. KRAV-spannmålen har heller inte fått den dipp som den konventionella fick i slutet av juli och anledningen är att alternativ till ekologiskt inköp av spannmål är färre.

– Försäljningen av ekologisk spannmål går bra. Det finns förfrågningar från våra grannländer och övriga länder i Europa. Merbetalningen mot konventionella priser ligger fortsatt högt, bättre än på många år, säger Adnan Zekovic.

Precis som andra spannmålshandlare vittnar Lantmännen om en försiktighet i affärerna.

– Kunderna köper mindre partier och gör avslut oftare. Det är en skillnad mot tidigare år. Det är ett sätt att säkra sig att betala rätt peng som inköpare av spannmål till sin foderproduktion eller till produkter som går till konsument, säger Adnan Zekovic.

TEXT: OLLE RYEGÅRD

Adnan Zekovic, ansvarig för försäljningen av ekologisk spannmål på Lantmännen.

Rekordår för svenska eko-spannmålsproducenter

Mycket talar för rekordhöga priser på ekologisk spannmål kommande år. Krig, torka, svag euro och övrigt extremväder skapar brist och underskott på

den ekologiska spannmålsmarknaden. En perfekt storm. Dessutom beräknas skörden bli normal i Sverige och det gör att detta kan bli det bästa året

någonsin för svenska ekologiska spannmålsproducenter.

Många faktorer talar för rekordhöga priser på ekologisk spannmål och ett mycket lyckat år för svenska ekologiska spannmålsproducenter. Skörden ser ut att bli minst normal i stora delar av landet och även skördevärdet har varit extremt gynnsamt.

MINSKADE VOLYMER AV EKO-SPANNMÅL

Det man nu märker är att ukrainsk eko-spannmål inte kommer ut från hamnarna i den omfattning som man trodde och att rysk spannmål är bojkottad. Med dessa båda producenter borta så beräknar man att upp till 700–800 miljoner ton ekologiskt spannmål inte kommer nå den europeiska marknaden i år. Ukraina och Ryssland beräknas ha det svårt att leverera eko-spannmål även kommande år.

Foderinköpare från England och Tyskland letar nu ekologiskt spannmål i Sverige, eftersom de blivit av med sina volymer från öst. Bara England köper själva årligen in över 400 000 ton ekologiskt foderspannmål.

TORRT SÅ RHEN TORKAR UT

Ett annat stort eko-land, Rumänien, rapporterar om extremtorka med skördebortfall på uppemot 20 procent. Torkan är även svår i Italien, Frankrike, Spanien och Tyskland. I Tyskland med omnejd är det så torrt att "pulsådern" Rehn har så lågt vattenstånd att man snart inte kan köra transportbåtar på den. Torkan i EU riskerar också att ställa till det vid sådd av de nya höstgrödorna. Om det inte kommer regn inom någon månad så kommer höstsådden att äventyras och man kommer få en puff till på spannmålspriset uppåt.

SVAG VALUTA GER AFFÄRER

Den svaga svenska kronan gynnar den svenska eko-exporten och drar därmed upp priset i Sverige. Spannmålen blir billiga för USA och EU med sina starka valutor, nackdelen är dock de dyrare transportererna.

TEXT: OLLE RYEGÅRD

Bildtext ...

TRYGGT, ENKELT & NÄRA:

Vi köper gärna din spannmål

Vi har även utsäde & frö & övriga insatsvaror du behöver

www.varalagerhus.se | 0512-300 450

Varaslättnens Lagerhus

- för Dig och Dina grödor -

KRAV-anläggning TRÅVAD

Vi köper din

KRAV - spannmål!

Ring Jenny
070-541 93 41
jenny@bmagri.se

BMagri

Svenska Foder: Eko-producenter lägger om till konventionell produktion

Marknaden för ekologisk spannmål och foder minskar i Sverige. Främst beror det på att ekologiska spannmåls- och djurproducenter lägger om sin produktion från ekologisk till konventionell på grund av sämre lönsamhet. Producenterna har också tröttnat på KRAV och dess regler samt bristen på framtidstro för ekologisk produktion.

De flesta som nu slutar som KRAV-producenter började under senare delen av 2010-talet, men inom mjölkproduktionen är det även "eko-profilproducenter" som nu lämnar produktionen i allt snabbare takt.

- Vi har bra fart i eko-spannmålsmarknaden och merbetalningen för ekologisk spannmål är mycket bra under rådande omständigheter, men vi ser att eko-volymer minskar i Sverige. Både när det gäller spannmål till foder och till industrin, säger Carsten Clausen, VD Svenska Foder.

Den svenska ekologiska spannmålsmarknaden kommer att bli mer exportberoende kommande år. Men på kort sikt är det brist på ekologisk spannmål i EU, vilket märks på prisbildningen.

- Vi betalar bra för ekologisk spannmål och hos

oss har inte volymerna av eko-foder och spannmål minskat ännu. Men fortsätter antalet eko-producenter att minska så kommer ju även våra volymer av eko-foder minska framöver, säger Carsten.

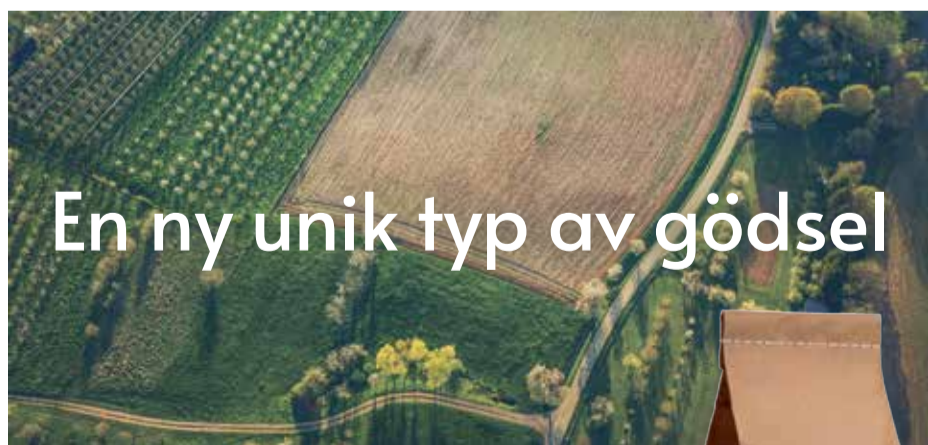
Omläggningen till konventionell produktion är främst beroende på sämre lönsamhet, men även på att KRAV och dess regler känns omoderna, enligt de producenter Ekoweb pratat med. Det är också så att man som producent ibland inte känner igen sig i marknadsföringen av ekologiska livsmedel och därmed inte vill stå bakom den. I många fall saknas marknadsföring helt för det ekologiska sortimentet. Något Svenska Foder också håller med om.

- För den ekologiska produktionen så märker vi att flera större ekologiska spannmåls- och mjölkproducenter lägger om till konventionell produktion igen. Marknaden balanserar sig. Många producenter har tröttnat på krångliga och dyra KRAV-regler, liksom vi i branschen. Det är för dyrt och tillför för lite. KRAV syns inte och då fungerar det inte i butiken heller. Att köra en EU-standard med EU-ekologiskt skulle vi föredra. Den diskussionen har funnits i många år. Marknaden är internationell, säger Carsten.

TEXT: OLLE RYEGÅRD

Carsten Clausen, VD Svenska Foder.

En ny unik typ av gödsel

WellAgri
wellagri.se

Godkänt för EU-ekologisk och KRAV-certifierad produktion.

HÖSTVETE I LAGER!

VI HAR ÖVERLAGRAT UTSÄDE MED
SNABB LEVERANS AV SORTERNA:

ELLVIS KVARNVETE

- GODA BAKNINGSEGENSKAPER • HÖGT FALLTAL
- MOTSTÅNDSKRAFTIG MOT GULROST
- VINTERHÄRDIG

ETANA KVARNVETE

- GODA BAKNINGSEGENSKAPER • HÖG STABIL AVKASTNING • VINTERHÄRDIG • MOTSTÅNDSKRAFTIG MOT GULROST OCH STINKSOT

INFORMER FODER- & KVARNVETE

- PASSAR TILL BRÖD, EXPORT, FODER SAMT STÄRKELSE/ETANOLVETE • HÖG AVKASTNING
- STRÅSTYVT • STORT AX • FRISK SORT

STAVA FODER- & KVARNVETE

- LÅNGVÄXANDE KLASSIKER • GODA BAKNINGSEGENSKAPER • HÖG PROTEINHALT • MOTSTÅNDSKRAFTIG MOT SOT, ROST OCH MJÖLDAGG
- VINTERHÄRDIG

ekOVÄX

RÅD & ORDER, ÖST: TEL 0738-6144 01,
VÄST: TEL 0738-12 32 75 • WWW.EKOVAX.SE

Skenande elkostnad och beprövad teknik

– nu är det rätt läge för solceller

Fakta om Storegårdens solcellsanläggning

Markbaserad på stativ
0,04 ha
98 paneler
40,8 KW
37 600 kwh/år
Livslängd 30 år

Sofia och Andreas Forsström driver Storegården i Hasslerör utanför Mariestad, ett mindre lantbruk. Från gården jobbar man också med det egna företaget FA Trailer, som säljer släp och lastbilar. Nu satsar man på att bli mikroproducent av solel för att kunna producera drygt hälften av sin egen el till gården.

Möjligheten för mikroproducenter att sälja den el som man inte förbrukar själv i kombination med den extrema prisbild som råder gör kalkylen för solceller intressantare än någonsin. Inom lantbruket finns såväl gott om tak som lämplig mark för produktion av solel, nu gynnsamt för både ekonomi och hållbarhet.

– Att bli mer oberoendet och minska inköpen av el, eller till och med börja sälja el, har nog aldrig varit en mer lockande och fördelaktig tanke än nu, säger Andreas Forsström, Storegården utanför Mariestad.

I en artikelserie följer Ekoweb Sofia och Andreas Forsström i deras investering i en mindre solcellsanläggning på Storegården i Hasslerör utanför Mariestad. I första delen får vi följa tankegångarna som föranlett satsningen och förberedelserna. Sedan 2014 har Sofia och Andreas ägt och bedrivit verksamhet på gården, som består av 10 hektar vall och beten.

– Vi har tänkt på det här med solceller i säkert 20 års tid. Vi betraktar oss själva som väldigt miljömedvetna och var tidigt ute

med att till exempel handla ekologisk och närodlat mat, även som fattiga studenter. Att kunna vara självförsörjande har alltid varit en tanke som lockat, säger Sofia.

ELRÄKNINGEN SISTA KNUFFEN

Trots att man under flera år gjort tunga investeringar i sitt företag FA Trailer, som säljer släp och lastbilar, blir 2022 året då även solcellsanläggningen förverkligas.

– Vi hade egentligen tänkt vänta något år till, eftersom vi satsat hårt i verksamheten, men när företaget växer så växer även elräkningen. Med nuvarande förhållanden på elmarknaden då elräkningen fullständigt skenade kände vi oss tvungna att även göra solcellsinvesteringen nu, så det blev sista knuffen. Men även om vi på sätt och vis blev tvingade av omvärlden så känns det som helt rätt läge nu när effektiviteten i panelerna blivit så mycket bättre, man vet att de håller och tekniken är beprövad, säger Andreas.

SNABBHET, GARANTI OCH RÅDGIVNING AVGJORDE

Det långvariga intresset för solenergi hade givit goda förberedelser för satsningen och man visst ganska väl vad man ville ha.

– Vi har ”nördat” ner oss lite i branschen

och visste vad vi ville ha och jämfört olika leverantörer. Kort avstånd från vårt beslut till leverans, långtgående garantier, 20 år på växelriktaren och 12 år på panelerna, säkrade baklänges till en stor globala tillverkare, och bra rådgivning, förutom priset, var avgörande i valet av leverantör, säger Andreas.

Anläggningen blev markbaserad levererad av Extended Energi. Cirka 0,05 hektar kommer att tas i anspråk av anläggningen.

– Det är mark som ändå är svår och olönsamt att bruka för oss. Det är ett sätt att optimera gårdens produktion och generera avkastning på mark som inte är produktiv. Där finns också en bra möjlighet att koppla anläggningen till elcentralen hemma. Att anläggningen blir markbaserad gör även att vi enkelt kan hålla rent panelerna, vilket kan vara bra efter till exempel ett dammigt vårbruk. Vi kollade upp med kommunen och vi behövde inget bygglov, de såg väldigt positivt på vår satsning, säger Andreas.

GYNNSAMMA SYNERGIEFFEKTER

Sofia och Andreas har gjort investeringen privat. Det gör att man kunnat nyttja bidraget ”Grön Teknik”. Dessutom kan man nu sälja elen till gårdens övriga verksamheter, till egen prissättning. Det är också ett sätt att

För att minska kostnaderna för el på Storegården arbetar man från båda ändar. Dels genom att leta upp och sanera eltjuvar som tex vattenkoppar och minska den nuvarande förbrukningen från 61 000 kwh/år till målet 50 000 kwh/år. Dels genom att producera sol-el själva.

På gården har man använt impediment för att bygga solceller på marken. Tak var aldrig ett alternativ för eternitplattorna satte stopp. Ställen för solcellerna trycks ned i marken cirka en meter och den totala höjden blir knappt tre meter.

Sofias och Andreas tips för projektering av solceller

- Optimera din anläggning – en optimerad anläggning är inte alltid den med högst kapacitet i relation till investeringen
- Kontrollera eventuellt tillstånd som behövs och vad som gäller i din kommun.
- Var noga med att ta reda på vilka garantier som ingår
- Använd en engagerad leverantör som ger dig bra rådgivning
- Gör montaget av anläggningen själv, allt utom elkopplingen!
- Välj mark utan produktionsvärde – och så klart bästa solläge

Bidraget ”Grön El” kan sökas av privatpersoner. Man kan få 15 procent av kostnaden upp till maxtaket 50 000 kr max 2 per hushåll. Detta bidrag hanteras av leverantören av solcellerna och dras direkt på slutfakturan, likt ROT och RUT.

undvika förmånsbeskattning, som man fått om man istället låtit verksamheten stå för investeringen och vi privat köpt tillbaka elen.

– Man kan räkna på det här i massor av varianter. Men extremt låga elpriser vi haft är nog ett minne blott, även om det kanske stabiliseras på en något lägre nivå. Kalkylen ger en avskrivningstid på 5–7 år medan anläggningen håller i 30 år. Man hade till och med kunnat ta ett blacolån för att finansiera anläggningen och ändå få bra ekonomi på investeringen, säger Andreas.

EGET MONTERINGSJOBBS SPARAR PENGAR

Leverantören erbjuder köparen möjligheten att själv montera sin solcellsanläggning, helt eller delvis. Andreas har valt att montera själv med stöttning av leverantören och sedan köpa in el-installationen.

– Det ska bli riktigt spännande, det är ett bra sätt att lära känna sin anläggning och en möjlighet att få ner kostnaden. Många lantbrukare har både maskiner och personal och är lite praktiskt lagda. Man kan egentligen göra allt monteringsarbete själv, fram till själva elarbetet. Där måste givetvis en auktoriserad elektriker genomföra installationen, avslutar Andreas.

TEXT: CECILIA RYEGÅRD

Öppenhet och dialog är kärnan i Better Energys verksamhet

Better Energy är ett ledande energibolag i norra Europa och vi har lång erfarenhet av att hantera tillståndprocesser i olika länder. En del aktörer på marknaden anser att tillståndprocesserna i Sverige är för långa och tillåter för många parter att inkomma med kommentarer och klagomål på solparkerna, men vi håller inte helt med om det.

Trots att vi ser ett omedelbart behov av ny grön energi så ska det inte ske på bekostnad av projektens kvalitet eller vikten av att få acceptans för etableringen av våra anläggningar. Naturligtvis möter vi också motstånd från grannar, myndigheter och miljöhandläggare men alla parter måste bemötas med dialog, inte förenklad lagstiftning. Det vi i stället efterfrågar är tydligare tillståndprocesser så att alla solparker i Sverige bedöms på samma sätt, oavsett lokalisering.

Vi måste kunna stå upp för våra projekt och vi måste kunna säkra en god grannsamja under många år framöver. Att vi kan ge bra information och spela med öppna kort är avgörande eftersom vi ser det som att en relation inleds mellan oss och lokalsamhället. Vi har varit inblandade i uppförandet

av 100 solparker så vi vet vad som krävs för ett lyckosamt projekt.

Kommande grannar bekymrar sig mest över påverkan på landskapsbilden samt områden som de använder för rekreation och där är vi alltid öppna för dialog för att minimera inverkan. Ett exempel på en sådan dialog var vid ett projekt vid Linköping som ledde till att vi tog bort sju hektar av den planerade solparken. Solparker är på detta sätt enklare att väva in i det landskapet än vindkraftverk, eftersom de är mer anpassningsbara anläggningar och vi tidigt kan planera åtgärder för detta.

Vi bjuder in till granndialog på alla våra projekt och vi ser gärna även att grannar diskuterar sinsemellan utan oss så att de kan lyfta alla åsikter gemensamt. Vi genomför dialogen tidigt i projekten eftersom det är dyrt att lägga ned projekt sent i utvecklingsfasen och vi vill alltid säkerställa att vi kan få lokal acceptans för våra projekt. Delar av denna dialog säkerställs numera eftersom i princip alla länsstyrelser kräver miljökonsekvensbeskrivningar för att etablera storskalig sol i Sverige.

Generellt så väljer vi alltid arealer som kan bidra med mer än bara grön energi, liknande ökat grundvattenskydd och ökad biodiversitet. Vi kan t.ex. bygga på mark som översvämmas någon gång under året. Better Energy har för tillfället ett projekt på 347 hektar där

vi avsätter 129 hektar till biodiversitet, rekreation, våtmark och nya vattenflöden.

Alla våra nya projekt följer överenskomna principer i ett ramavtal som fastlagts i samarbete med en naturvårdsförening där vi bland annat åtar oss att involvera lokalsam-

hället, värna biodiversiteten och skydda grundvattnet för att säkerställa ett lokalt utarbetat, accepterat och lyckat projekt.

TEXT: MAGDALENA SANDUNG

Kubota

Kubota M4073

- Stor rymlig hytt
- 4-cyl. 74 hk Steg V
- Kopplingsfri fram/back
- Växellåda 36/36
- Koppling i växelspaken
- Hög markfrigång och snäv vändradie

nellemann machinery | info.se@nellemannmachinery.com | www.nellemannmachinery.se | Telefon: 013 25 36 00 | Nellemann Machinery

Better Energy

Vi formar framtiden

+46 705 08 44 02

info.sweden@betterenergy.dk

Vår verksamhet har ett syfte, utöver att tjäna pengar. Vi vill att vårt arbete skall resultera i något större än oss själva. Vi vill leda vägen och visa andra hur vi formar vår framtid inom energi på ett sätt som gynnar samhället. Vi vill aktivt bidra till utvecklingen av nya energilösningar. Vi vill vara aktiva, inte passiva, i processen för en global förändring.

Kontakta oss för dialog om etablering av solparker.

Better Energy är ett förnyelsebart energibolag som producerar ny, grön energi. Vi designar, utvecklar, konstruerar, finansierar, bygger, driver och äger energikällor som genererar grön el.

www.betterenergy.com

be
better energy

Ny Vd på KRAV på plats

Emma Rung tillträde som Vd för KRAV den 22 augusti. Hennes uppdrag är att öka synligheten och efterfrågan på KRAV-märkt. Från styrelsen på KRAV vill man att KRAV ska ta ökad plats i samhällsdebatten, bli relevant för fler och vara en tydlig röst för ökad hållbar konsumtion.

Ett tufft jobb väntar att vända de nedåtgående försäljningssiffrorna för KRAV-produkter i Sverige och att få den svenska handeln med på tåget igen. Något som KRAV misslyckats med de sista fyra fem åren vilket lätt till att populariteten kraftigt har minskat för varumärket, vilket nu även man kan se i en backande eko-försäljning. Men Emma vill ändra på det.

– Mitt sikte är tydligt inställt på att ge konsumenter de förutsättningar och argument som behövs för att flytta handen i butikshyllan. Med hjälp av konsumentmakt och samarbete genom hela kedjan ska vi få den ekologiska andelen att växa, säger Emma Rung, tillträdande vd på KRAV.

Emma Rung kommer senast från rollen som statssekreterare i Regeringskansliet,

och har tidigare varit tillförordnad generalsekreterare på certifieringen Fairtrade. Hon har även bakgrund som bland annat chef på Social Entrepreneurship Forum och har arbetat med hållbarhet på svensk-amerikanska handelskammaren. Emma Rung har fått pris för sitt opinionsbildnings- och påverkansarbete. Hon är rankad som en av "Sveriges 101 supertalanger" av Veckans affärer och är utbildad statsvetare vid Stockholms universitet.

– Styrelsen har under rekryteringen sökt efter en engagerad ledare som kan skapa synlighet och stärka KRAV:s position på marknaden. Jag är oerhört glad att Emma med sin erfarenhet från att leda värderingsburna organisationer och sitt stora engagemang kan leda KRAV framåt, säger Linus Källander, styrelseordförande på KRAV.

KRAV är Sveriges mest kända hållbarhetsmärkning för mat. KRAV-märket visar att en vara är producerad på ekologisk grund, utan naturfrämmande kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel, dessutom med extra höga krav för biologisk mångfald, mindre klimatpåverkan, djurväl-färd och bättre arbetsvillkor.

Källa: KRAV

”Mitt sikte är tydligt inställt på att ge konsumenter de förutsättningar och argument som behövs för att flytta handen i butikshyllan”

Emma Rung, ny Vd KRAV.

30 år - 2022

AGROVÄST

Agroväst 30 år!

FIRA MED OSS 27 OKTOBER

Varmt välkommen

www.agrovast.se

Öka ditt humus- innehåll i jorden!

Ditt kapital är jorden, ditt sparkonto är humus – mer output med mindre input!

Appliceria Quaterna® på åkern, i stallet eller i gödseln. Det ökar din bördighet och sänker dina produktionskostnader långsiktigt.

- **Minskade urlakningsförluster**
- **Förbättring av markstrukturen**
- **Ökar mängden luft i jorden**
- **Ökad stresstolerans mot torka**
- **Bättre rotpenetration och längd**
- **Ökar mikrolivet i jorden**
- **Bättre växthälsa och kvalitet**
- **Minskat behov av mineralgödning**
- **Minskat ammoniakhalten och lukt i stallet**

**Intresserad?
Kontakta gärna
oss så kommer vi
och besöker er
och berättar om
fördelarna.**

**+5 ton kol per
hektar och år**

